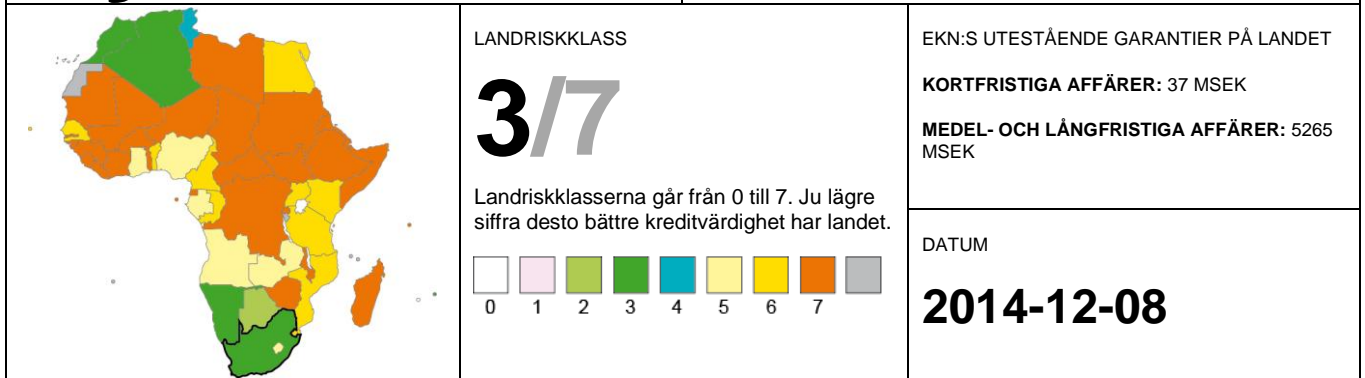


# Sydafrika



## Strukturella svagheter hämmar tillväxten

Sydafrika har en god grund att stå på med en diversifierad ekonomi, stabila institutioner och ett starkt banksystem. ANC:s förnyade förtroende i vårens val och beroendet av utländska investeringar kommer att bidra till att den ekonomiska politiken förblir ansvarsfull.

Sydafrikas strukturella problem hindrar emellertid tillväxten från att nå den nivå som krävs för att förbättra livsvillkoren för hela befolkningen och behovet av reformer blir alltmer angeläget. Samtidigt har det ekonomiska utrymmet för att realisera reformerna krympt, liksom den politiska uppslutningen bakom regeringens reformagenda. Den långsiktiga prognosen för Sydafrikas ekonomi är därför sammantaget något dyster.

### LANDETS STYRKOR OCH SVAGHETER

#### Styrkor

- Stabila och transparenta institutioner
- Ansvarsfull ekonomisk politik
- Sund och välreglerad banksektor

#### Svagheter

- Djupa strukturella problem i form av fattigdom, arbetslöshet och ojämlikhet
- Social oro och frustration hos befolkningen, vilket har resulterat i gruvstrejker som dämpar tillväxten
- Beroende av portföljinvesteringar för att finansiera bytesbalansunderskottet

### EKN:S POLICY

#### En av regionens bästa landriskklassificeringar

EKN placerar, liksom resten av OECD, Sydafrika i landriskklass 3 för såväl korta som längre garantier. Näst efter Botswana (1rk 2) är det den bästa klassificeringen i Afrika söder om Sahara. För samtliga köparkategorier bedöms affärerna på egna meriter utan särskilda krav eller villkor.

## Lättnad

- Om regeringen lyckas lösa de strukturella problemen så att arbetslösheten minskar, tillväxten ökar och statsfinanserna stärks.

## Skärpning

- Om regeringen inte lyckas driva igenom nödvändiga reformer så att tillväxten uteblir och statsfinanserna fortsätter att försvagas.
- Om regeringen överger National Development Plan (NDP) till förmån för en mer populistisk ekonomisk politik som kan skrämja bort utländska investerare och därmed försvåra finansieringen av bytesbalansunderskottet.

## EKN:S ÅTAGANDEN OCH ERFARENHET

### JAS Gripen dominerar alltjämt

EKN:s utestående garantier uppgår till 5,3 miljarder kronor och utgörs till stor del av en exportaffär avseende JAS Gripen. Övriga garantier uppgår till cirka 300 miljoner kronor och utgörs främst av garantier inom gruv- och transportsektorn. Under de tre första kvartalen 2014 utfärdade EKN 51 nya garantier motsvarande ett garantibelopp på 88 miljoner kronor. EKN ser en minskning i garantibelopp på Sydafrika, vilket kan förklaras av fallande råvarupriser och minskande investeringar kopplade till gruvnäringen.

EKN:s erfarenhet av att garantera affärer till Sydafrika är god. Under finanskrisen förekom vissa betalningsdröjsmål i affärer med motparter i gruvsektorn. I ett par affärer återtog exportföretaget utrustningen och sålde den innan skadereglering, ett förfaringssätt som fungerade väl. Totalt uppgår fordringarna för närvarande till knappt nio miljoner kronor och fördelar sig på en handfull gäldenärer. Merparten av fordringarna avser utbetalningar för skador som uppstod i samband med finanskrisen.

Ökad politisering och pågående förändringsarbete inom rättsväsendet i landet inverkar enligt EKN:s erfarenhet negativt på återvinningsarbetet och tidigare erfarenheter visar också på att återvinningsprocesser kantats av byråkratiska svårigheter.

## LANDANALYTIKER



EKN:s landanalytiker för Sydafrika:

Rebecka Lundgren

Telefon: 08-7880182

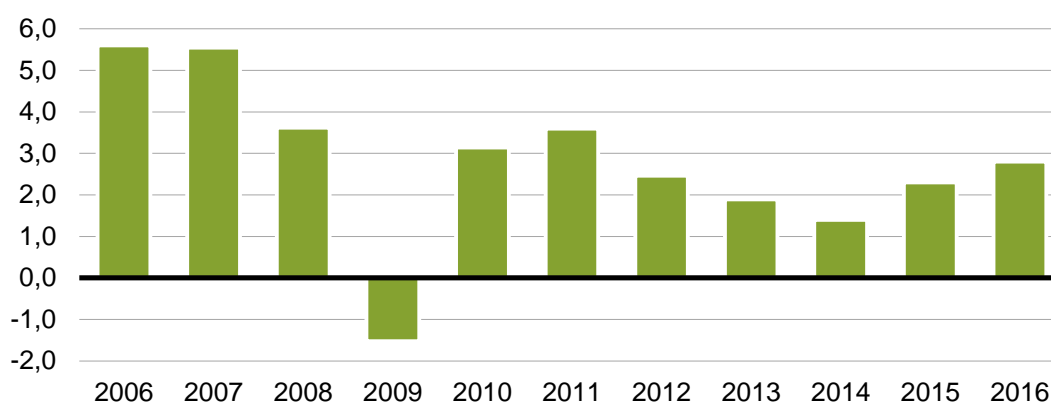
e-post: rebecka.lundgren@ekn.se

## ANSVARSBEGRÄNSNING

Landanalysen bygger på ett urval av källor och speglar en för EKN relevant information vid tiden för publicering. Ansvar för hur informationen används eller tolkas vilar helt på användaren och EKN kan inte hållas ansvarig för förlust eller skada.

ANC vann som väntat vårens val med övertygande majoritet. Det mesta pekar därmed på en kontinuitet när det gäller den ansvarsfulla ekonomiska politik som ANC-regeringen har fört sedan apartheidregimens fall och som har gjort Sydafrika till ett medelinkomstland med en väldiversifierad ekonomi. Såväl valdeltagandet som stödet för ANC följer emellertid en fallande trend. Det är ett symptom på en växande besvikelse hos sydafrikanerna över korruptionsskandaler och svag handlingskraft när det gäller att hantera landets allvarliga socioekonomiska problem. Arvet från apartheidsystemet, såsom ett undermåligt utbildningssystem och en stelbent arbetsmarknadslagstiftning, har resulterat i utbredd fattigdom, ojämlikhet och arbetslöshet. Det lägger hämsko på tillväxten, som i år inte väntas uppgå till mer än 1,4 procent. Befolkningens frustration har också resulterat i flera utbredda och utdragna strejker i den för ekonomin så viktiga gruvsektorn, vilket är en bidragande orsak till årets svaga tillväxt. Under de kommande åren väntas tillväxten stärkas något, bland annat tack vare ett nytt kraftverk som kommer att stå klart vid årsskiftet. En tillväxttakt på 2-3 procent är dock en bit under landets potential på omkring 4-5 procent, och det är otillräckligt för att märkbart förbättra levnadsstandarden hos befolkningen.

BNP-TILLVÄXT, PROCENT

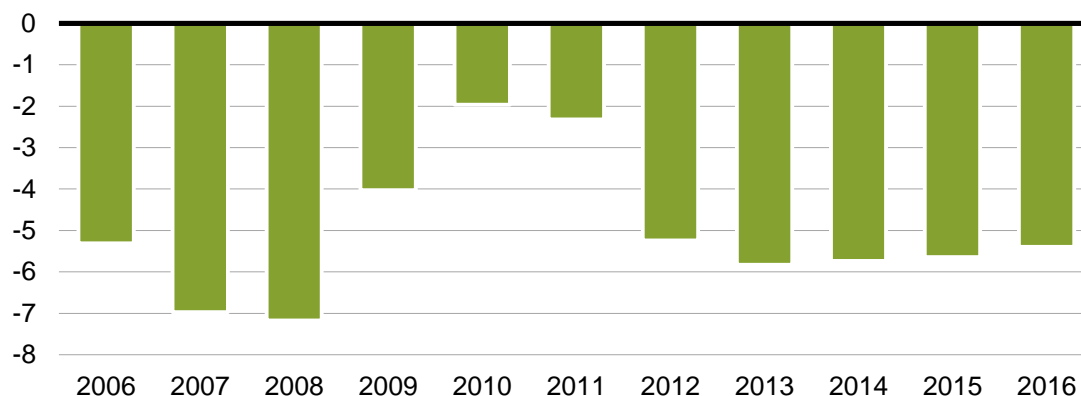


Källa: IMF, 2014-16 är prognosår

Statsfinanserna försvagades under finanskrisen, till följd av en expansiv finanspolitik för att motverka effekterna av en lägre efterfrågan från omvärlden. Årets val satte ytterligare press på statsfinanserna. Budgetunderskottet uppgår för närvarande till knappt fem procent av BNP. Budgetunderskottet bedöms krympa marginellt på några års sikt, men en snabb utveckling av offentliganställdas löner och ett stort behov av offentliga investeringar förblir en finanspolitisk utmaning. Det kan på sikt leda till en ökning av den offentliga skulden.

Sydafrikas externposition bedöms överlag som god. Valutareserven motsvarar knappt fyra månaders importtäckning, vilket bedöms som acceptabelt givet landets relativt breda ekonomiska bas. Randen har en hög grad av konvertibilitet och kan prövas av EKN i lokalvalutafinansierade affärer. Minskad exportefterfrågan och utflöde av kapital till följd av en mer normal amerikansk penningpolitik har lett till en relativt kraftig försvagning av randen under de senaste 15 månaderna. De negativa effekterna av försvagningen begränsas dock av att regeringen främst lånar på den inhemska marknaden. Utlandsskulden är måttlig på 40 procent av BNP. Bytesbalansunderskottet är relativt stort och har vuxit under de senaste åren, till följd av fallande råvarupriser och ökad import relaterad till olika infrastrukturprojekt. En låg produktivitet har också gjort landets export relativt sett dyrare och därmed satt press på exporttillväxten. Bytesbalansunderskottet väntas minska framöver, men finansieringen av det utgör alltså en viss risk eftersom den främst sker genom portföljinvesteringar som är mer volatila än direktinvesteringar.

BYTESBALANS, PROCENT AV BNP



Källa: IMF, 2014-16 är prognosår

Beroendet av utländska investeringar kommer att bidra till en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik. Men för att kunna öka tillväxttakten och adressera de strukturella problemen krävs politiska och ekonomiska reformer. Regeringen har antagit den så kallade National Development Plan (NDP), en ambitiös vision för Sydafrika år 2030. Men det ekonomiska utrymmet för att uppfylla målsättningarna har krympt, samtidigt som NDP kritiserats av facket och vänsterfalangen inom ANC. Regeringens vilja och förmåga att driva igenom NDP förefaller därmed osvis, vilket dämpar den långsiktiga tillväxtpronosen för Sydafrikas ekonomi.

#### AFFÄRSMILJÖ

##### Regionens kommersiella nav

Sydafrika är regionens kommersiella centrum och bas för många internationella företag med verksamhet i regionen. I Världsbankens Doing Business Index rankas affärsmiljön som den tredje bästa i Afrika, efter Mauritius och Rwanda. Landet har dock kontinuerligt fallit i DBI från en 32:a plats år 2009 till årets 41:a plats. Förklaringen är ökad byråkrati när det gäller att starta företag och att registrera egendom. Ytterligare utmaningar är svårigheten att lokalt rekrytera kompetent arbetskraft. Tillgängligheten till finansiell information är god och den sydafrikanska redovisningsstandarden (GRAP<sup>1</sup>) är likvärdig med IFRS. Under det senaste året har Chapter 11 införts i konkurslagstiftningen, vilket innebär möjligheter att strukturera om ett konkursmässigt bolag och undvika likvidation, vilket torde vara positivt för affärsmiljön.

Rättsväsendet i landet är oberoende, även om en ökad politisk inblandning noterats på senare tid. Brist på kompetent personal leder till utdragna processer. Korruptionen är i jämförelse med andra afrikanska länder låg, även om det förekommer inom vissa statliga organisationer. Den sydafrikanska motsvarigheten till Riksrevisionen, liksom press och det civila samhället gör dock ett gediget jobb i att rapportera fall av korruption inom statsapparaten.

De sydafrikanska bankerna är överlag välkapitaliserade och lönsamma med en låg andel dåliga lån. Bankregleringen- och tillsynen bedöms vara god och ingen bank behövde stöd från centralbanken under finanskrisen. En viss risk för ökad andel dåliga lån och sämre kapitalisering finns till följd av att utlåningen till privata hushåll ökat kraftigt under senare år.

<sup>1</sup> Generally Recognised Accounting Practice